

Tajné

Příloha VII

K čj. OLC.834/70-AP

Ohlas v západních zemích na poradu ministrů zahraničních věcí členských států Varšavské smlouvy v Budapešti

Počáteční ohlas bylo možno označit jako relativně slabý, a to nejen v oficiálních kruzích, ale i v tisku. Byl patrný zdrženlivý a rozpačitý tón. Z toho lze soudit, že především NATO země byly překvapeny rychlou a věcnou reagencí socialistických zemí, která následovala v poměrně krátké době po zasedání Rady NATO v Římě v květnu tr.

Oficiální stanoviska k bušapeštským dokumentům nebyla dosud nikde zveřejněna, s výjimkou NSR, kde zastupující mluvčí západoněmecké vlády označil dokumenty z této porady za "krok správným směrem", s nímž je bonnská vláda "docela spokojena".

Veřejně nereagovalo v prvních dnech po zveřejnění dokumentů ani Finsko.

Podle informací ministerstva zahraničních věcí SFR byly budapeštské dokumenty předány 31 státům (Albánie přijetí odmítla) a Organizaci spojených národů. Předání dokumentů proběhlo většinou na vysoké úrovni. Při přejímání dokumentů vyslovovali oficiální představitelé často názor, že jde o závazné dokumenty, že je pečlivě prostudují a později sdělí stanovisko své vlády.

Vyjadřovali svoje uspokojení nad tím, že je souhlas s účastí Spojených států a Kanady na celoevropské konferenci. Ministři zahraničních věcí Finska, Itálie, Rakouska, Turecka a Švédska a náměstci ministře zahraničních věcí Jugoslávie a Velké Británie kladně hodnotili ochotu členských států Varšavské smlouvy jednat o snížení stavu cizích ozbrojených sil nepřátelských se na území evropských států. Jiní neopak vyslovili nesouhlas s tím, že v memorandu se hovoří o snížení stavu pouze cizích ozbrojených sil.

Všeobecný souhlas byl projevem s rozšířením druhého bodu pražského návrhu agendy konference o kulturní styky a otázky životního prostředí.

Značný zájem vzhudil návrh na vytvoření orgánu pro otázky evropské bezpečnosti a spolupráce, jehož vytvoření navrhly účastníci budapeštské porady.

Pokud jde o formy přípravy konference, jugoslávský představitel vyslovil názor, že přípravná schůzka by se mohla konat v Helsinkách tohoto roku; italský ministr zahraničních věcí A. Moro se zmínil o možnosti přípravné schůzky velvyslanců v Helsinkách koncem tohoto roku nebo o setkání ministrů zahraničních věcí na podzimním zasedání Valného shromáždění OSN, kde by se jednalo v rámci přípravy konference. Státní sekretář Vatikánu Casaroli se zmínil o tom, že na podzim by mohla být zahájena mnohostranná příprava konference.

Počátkem července zasedala v Bruselu stálá Rada NATO. Západní tisk informoval o tom, že dokumenty z budapeštské porady jsou předmětem jejího pečlivého studia. Považují jejich obsah za dobře proryšlený a jako velmi obratně zpracovaný. Studium a analýza je prý v ústředí NATO prováděna společně a posudek má být předán jednotlivým ministrům zahraničních věcí NATO ještě v červenci 1970. Vyústí patrně v seznam otázek, které mají být socialistickým zemím kladeny v nejbližších měsících. Vyjasňovací etapa má být uzavřena zaujetím stanoviska ministry zahraničních věcí zemí NATO buď na nadcházejícím Valném shromáždění OSN nebo na prosincovém zasedání Rady NATO v Bruselu, což je pravděpodobnější.

Při jednáních mezi představiteli MZV ČSSR a norského MZV v Oslo ve dnech 2. a 3. července tr. hodnotili Norové kloučně výsledky budapeštské porady ministrů zahraničních věcí států Varšavské smlouvy, věcnost dokumentů a pružnost v přístupu k hlavním otázkám. Neskryvali to, že nepočítali s tím, že socialistické země vyjdou poměrně daleko vstříc některým návrhům zemí NATO z jednání v Římě (spájení stavu ozbrojených sil, vytvoření orgánu pro otázky evropské bezpečnosti a spolupráce, rozšíření agendy o kulturní styky a životní prostředí).

Prohlašovali, že dokumenty z Budapešti jsou studovány a že země NATO zaujmou konečné stanovisko na prosincovém zasedání Rady NATO.